

JUSTIITSMINISTEERIUM

Politsei- ja Piirivalveamet

Noorte õigusrikkujate erikohtlemine

VAADE TULEVIKKU

Kaire Tamm, Justiitsministeerium
Kadri Ann Salla, Politsei- ja
Piirivalveamet

MDFT infopäev
27.03.2017 Tallinnas

Teemad

Muudatuste taust

Numbrid

Erikohtlemise
süsteem

Rahvusvahelised
soovitused

Plaanitavad
muudatused

Küsimusi?

MIS ON TÖÖS?

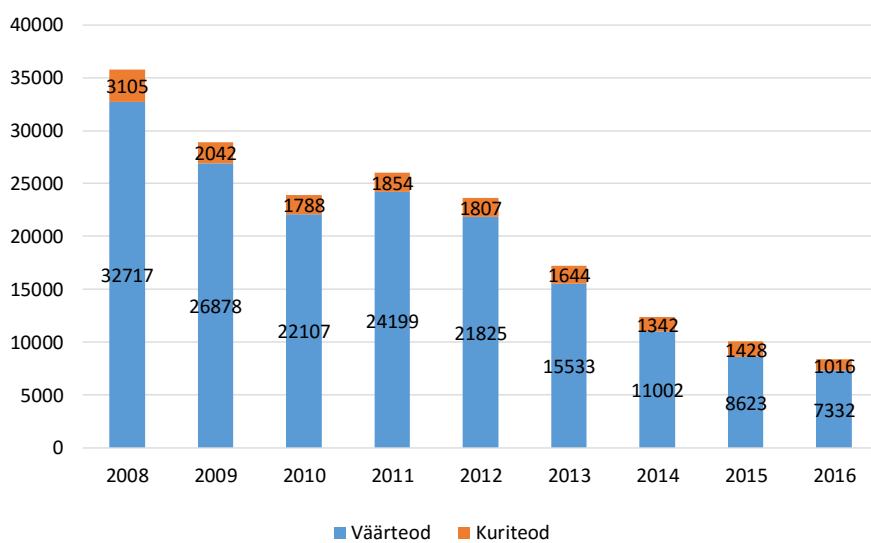
SoM eelnõu Riigikogus
JuM eelnõu peatselt valitsusse
SiM pilootprojekt politseis

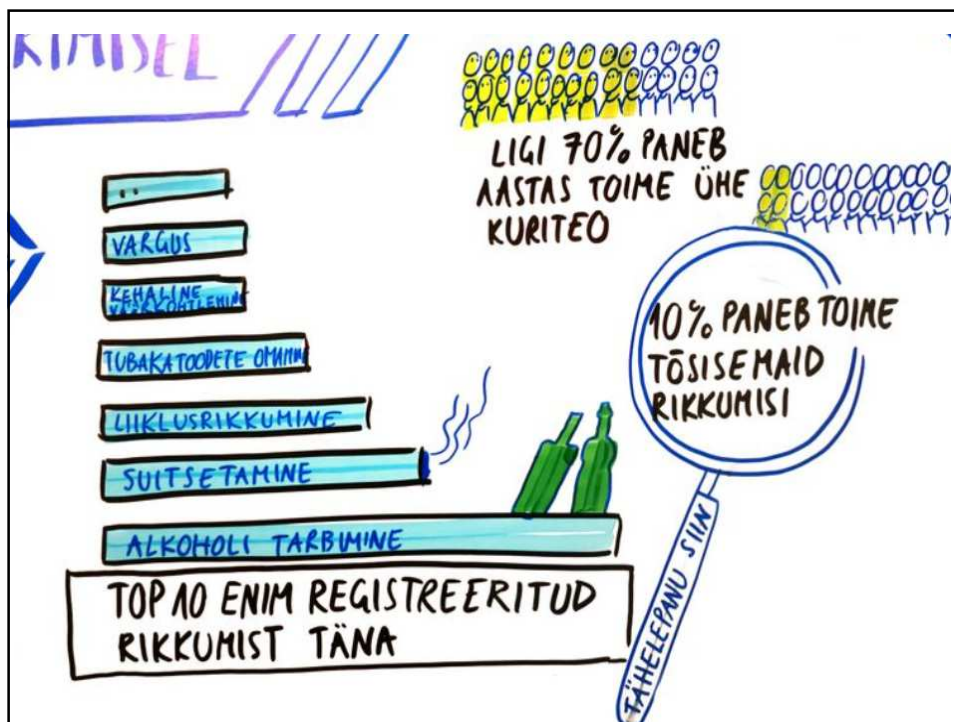

Millele tugineti?

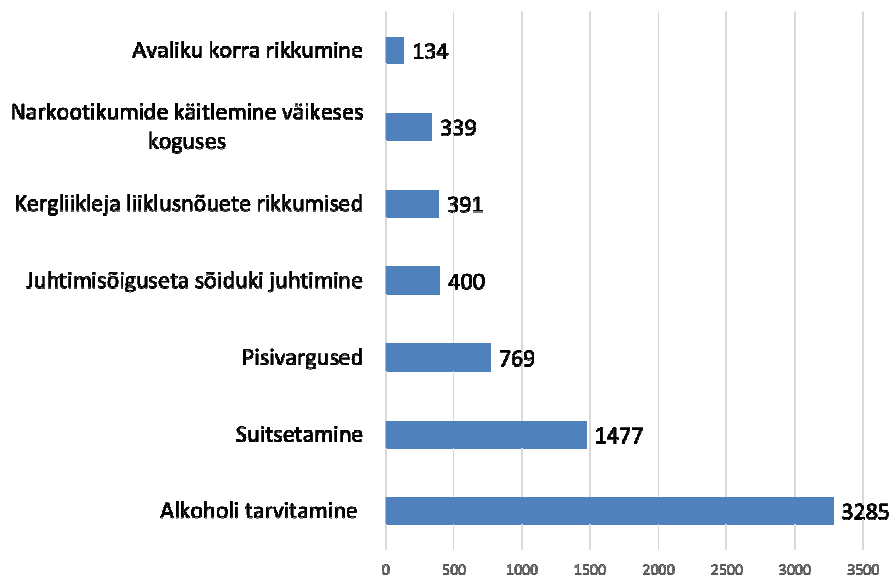
Rahvusvahelised suunised,
teiste riikide parim praktika ja
hetkeolukorra analüüs

Alaealiste süüteod 2008–2016

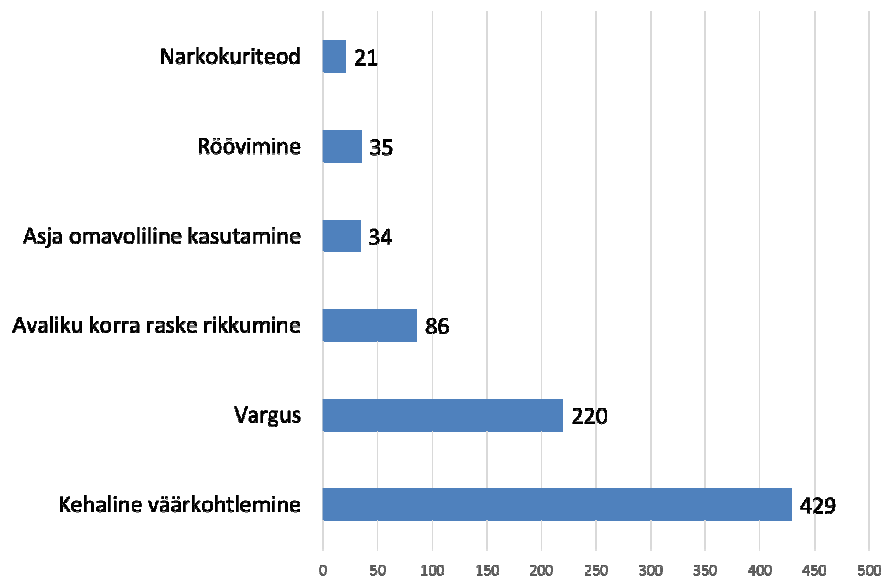

Levinuimad alaealiste väärteod (2016)

Levinuimad alaealiste kuriteod (2016)

Alaealiste õigusrikkujate erikohtlemise süsteem Eestis

- Mitmed erisätted VTMSis, KrMSis ja KarSis. Näiteks:
 - Alaealiste komisjonid
 - Kiir/käskmenetluse keeld
 - Kaitsja kohustuslikkus
 - Kohtueelne ettekanne (kriminaalmenetluses)
 - Vahistuse lühem tähtaeg
 - Kohtu määratav alaealise mõjutusvahend
 - Vangistusest ennetähtaegne vabastamine
- Osaline menetlejate spetsialiseerumine, juhised ja koolitused
- Kriminaalpoliitika prioriteedid:
 - Menetlustähtjad, täispika kohtumenetluse vältimine, vanglakaristuse vältimine, erikoolide temaatika

Rahvusvahelised soovitused

- Rikkumise tagajärg peab järgnema võimalikult kiiresti
- Kus võimalik, reageerida rikkumisele pere, haridus- või sotsiaalsüsteemi kaudu
- Rikkumise eest vastutamisel ning lahenduste leidmisel on oluline roll lapsel, lapsevanemal ja kogukonnal
- Reageerimise intensiivsus sõltuvalt alaealise riskitasemest ja vajadustest
- Fookuses kannatanu ja taastava õiguse põhimõtteid. Laps peab saama võimaluse oma rikkumine heastada

Kuhu tahame Eestis muudatustega jõuda?

- **Mõjutame noort** eeskätt hoiatuse, vestluse, kahju hüvitamise või heastamise, lepitamise, sotsiaalprogrammi vm vabatahtlikult võetavate kohustustega
- **Rikkuja võtab vastuse** teo tagajärgede eest: rõhuasetus kannatanu vajadustel ning alaealise, pere ja kogukonna aktiivsel kaasatusel. Kasutame taastaval õigusel põhinevaid töömeetodeid
- **Karistame** rahatrahvi, aresti või vangistusega viimase abinõuna

Üldised põhimõtted

- Alaealiste karistamise eel tuleb kaaluda mõjutusvahendite kasutamise võimalust ja eelistada seda karistamisele
- Sekkumine tuleb valida vastavalt lapse riskidele ja vajadustele
- Riskide ja vajaduste hindamine

Laiem mõjutusvahendite valik

Väärteo- ja kriminaalmenetluses

- Hoiatus
- Lepitus, kahju heastamine ja hüvitamine
- Sotsiaalprogramm
- Muu asjakohane kohustus
- Kohtu määratavad: liikumispiirang, ravikohustus, kinnine lasteasutus

Kriminaalmenetluses lisaks veel

- üldkasulik töö ja käitumiskontroll

Väljakutsed

- Menetlejate spetsialiseerumine või eriteadmiste ja –oskuste andmine
- Riskide ja vajaduste hindamise tööriistad
- Riskide hindamine vs abivajaduse hindamine
- Mõjutusvahendite kataloog
- Mõjutusvahendite valik vs juhtumikorraldus
- Koostöö menetlejate, lastekaitse ja mõjutusvahendite pakkujate vahel
- Politsei-KOV andmevahetuslahendus

Pilootprojekt

2017 katsetame Tartu jaoskonnas uut lähenemisviisi

- mudel, juhend- ja koolitusmaterjalid
- koolitused politseile ja partneritele kevadel
- uute meetodite katsetamine kevad-sügis
- uute meetodite levitamine kõikides prefektuurides

Tulemuste hindamine ja tagasiside analüüs

Tartus katsetamiseks

Politsei ja kogukonna rollid ning koostöövormid

- Politsei: mõjusad vestlused, konflikti vahendus, kokkulepete sõlmimine
- Koostöös ohvriabiga: lepitus
- Koostöös KOViga: (lepituse) ringid
- Koostöös partneritega: sotsiaalprogrammid, muud kohustused

Aitäh!

Küsimused ja ettepanekud?